

Sygn. akt IX Ca 1071/17

IX Cz 827/17

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Krystyna Skiepmo (spr.)
Sędziowie:	SSO Dorota Ciejek SSO Agnieszka Żegarska

Protokolant: st. sekt. sąd. Agnieszka Najdrowska

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2018 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Spółki Akcyjnej w L.

z udziałem M. S. i G. S.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji uczestników na postanowienie Sądu Rejonowego w Szczytnie

z dnia 12 kwietnia 2017 r., sygn. akt I Ns 32/15 oraz zażalenia wnioskodawcy na rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zawarte w punkcie III tego postanowienia

p o s t a n a w i a :

I. zmienić zaskarżone postanowienie w punktach III i IV w ten sposób, że:

- a. w punkcie III nie obciążać uczestników kosztami postępowania na rzecz wnioskodawcy,
- b. uchylić punkt IV,

II. oddalić apelację i zażalenie w pozostałym zakresie;

III. oddalić wnioski wnioskodawcy i uczestników o zasądzenie na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Dorota Ciejek Krystyna Skiepmo Agnieszka Żegarska

Sygn. akt IX Ca 1071/17

IX Cz 827/17

UZASADNIENIE

(...) S.A. z siedzibą w L. wniósł o ustanowienie na swoją rzecz służebności przesyłu na nieruchomości obejmującej działki nr (...) położone w D., gm. R. stanowiące własność uczestników G. i M. małżonków S., dla których prowadzona jest księga wieczysta nr (...) za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 1.000 zł, polegającej na prawie korzystania z nieruchomości na potrzeby posadowienia, eksploatacji, dokonywania kontroli, przeglądów, konserwacji, modernizacji, remontów, usuwania awarii, wymiany urządzeń energetycznych w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania znajdujących się na tej nieruchomości elementów napowietrznej linii elektroenergetycznej nN 0,4 kV – przy czym wykonywanie tego prawa ograniczać się będzie do pasa gruntu szerokości 2 m dla całej linii wzdłuż przebiegu napowietrznej linii energetycznej oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

Roszczenie swoje uzasadnił tym, że na gruncie stanowiącym własność uczestników znajdują się należące do wnioskodawcy urządzenia przesyłowe w postaci napowietrznej linii elektroenergetycznej nN 0,4 kV. Linia ta służy do zasilania w energię elektryczną mieszkańców osiedla domków jednorodzinnych w D. i powstała w związku z jego budową. Służy także do zasilania w energię elektryczną zabudowań uczestników. Mając na uwadze, że opisane urządzenia są konieczne do zaopatrywania w energię elektryczną odbiorców, a wnioskodawcy nie przysługuje tytuł prawny do korzystania z nieruchomości, na której znajdują się urządzenia, żądał ustanowienia służebności przesyłu zgodnie z wnioskiem.

Uczestnicy wnieśli o oddalenie wniosku i zasądzenie od wnioskodawcy na ich rzecz kosztów postępowania.

Zakwestionowali roszczenie wnioskodawcy co do zasady i wysokości. Podnieśli, że wyrokiem z dnia 11 grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy w Szczytnie w sprawie IC 308/14 nakazał pozwanemu (...) S.A. w L. usunięcie napowietrznej linii przesyłowej przebiegającej przez nieruchomość powodów położoną w D. w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się wyroku. Wyrok ten z uwagi na złożenie przez (...) w L. apelacji nie jest prawomocny. W toku postępowania w tej sprawie ustalono, że możliwe jest usunięcie linii przesyłowej z nieruchomości uczestników. Ponadto zgodnie z przedłożoną przez (...) S.A. w L. wraz z pismem z dnia 26 września 2014 r. w postępowaniu o usunięcie linii, wskazaniem lokalizacyjnym z dnia 5 listopada 1992 r. wójt Gminy R. udzielił wskazania lokalizacyjnego na budowę linii SN 15 kV i nn miejscowości D. jak oznaczono na załączniku graficznym kolorem czerwonym. Zgodnie ze wskazaniem lokalizacyjnym miała być wykonana linia kablowa, a nie napowietrzna, która miała przebiegać w pasie między działką powodów a drogą krajową. Okoliczności te zdaniem uczestników świadczą o tym, że możliwe jest położenie linii energetycznej poza ich działką. Skoro w pełni możliwe i wykonalne jest przeniesienie napowietrznej linii energetycznej, to tym samym bezzasadne jest ustanowienie służebności przesyłu. Okoliczności te świadczą o bezzasadności wniosku.

Ponadto uczestnicy wywodzili, że skoro wystąpili oni o ochronę prawa własności i w tym zakresie został wydany przez Sąd I instancji wyrok nakazujący usunięcie spornej linii energetycznej, to żądanie na tym etapie przez wnioskodawcę ustanowienia służebności stanowi nadużycie prawa i w myśl art. 5 k.c. nie podlega ochronie.

Postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2017r. Sąd Rejonowy w Szczytnie w sprawie I Ns 32/15 w pkt:

I. ustanowił na rzecz przedsiębiorcy (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. odpłatną służebność przesyłu polegającą na prawie korzystania z działki nr (...) i działki nr (...) o łącznej pow. 0,1201 ha położonej w D., gm. R. stanowiącej własność M. S. i G. S. na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) o szerokości 2 m dla obu działek i powierzchni 15,03 m² dla działki nr (...) oraz powierzchni 50,27 m² dla działki nr (...) zgodnie z pisemną opinią biegłego geodety R. K. z dnia 5.05.2016 r. i załączonym do niej projektem znajdującą się na kartach 198-202 akt sprawy, w celu utrzymywania, eksploatacji, dokonywania kontroli, przeglądów, konserwacji, modernizacji, remontów, usuwania awarii, wymiany urządzeń energetycznych w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania istniejących na nieruchomości obciążonej elementami napowietrznej linii elektroenergetycznej nN 0,4 kV,

II. zasądził od wnioskodawcy (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. na rzecz uczestników M. S. i G. S. solidarnie kwotę 1.721zł tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu płatną w terminie jednego miesiąca od daty uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności.

III. zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestników solidarnie kwotę 1.853,64zł tytułem zwrotu kosztów postępowania,

IV. nakazał ściągnąć od uczestnika (...) Spółka Akcyjna w G. Oddział w O. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Szczytnie kwotę 343,12 zł tytułem kosztów sądowych wyłożonych przez Skarb Państwa.

Sąd ten ustalił, że uczestnicy M. S. i G. S. są właścicielami na prawach wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej nieruchomości położonej D. składającej się z działek oznaczonych nr (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...).

Sąd Rejonowy ustalił również, że zgodnie z decyzją Urzędu Gminy w M. z dnia 17 listopada 1992 r. o ustaleniu lokalizacji inwestycji i decyzją Urzędu Rejonowego w O. z dnia 11 stycznia 1993 r. o zatwierdzeniu planu realizacji i pozwoleniu na budowę, wybudowano linię energetyczną SN 15 kV, stację transformatorową STSa 20/250 oraz linię nN 0,4 kV zasilające osiedle domków jednorodzinnych w D. gm. R.. Inwestycja ta została oddana do odbioru w 1997 r. i weszła w skład majątku poprzednika prawnego wnioskodawcy. Nad nieruchomością uczestników przebiega napowietrzna linia elektroenergetycznej nN 0,4 kV o długości 32,5 m, przy czym nad działką nr (...) o długości 25 m, a nad działką nr (...) o długości 7,5m. Napowietrzna linia elektroenergetyczna przebiegająca nad nieruchomością uczestników stanowi obecnie własność wnioskodawcy. Wnioskodawca ani jego poprzednicy prawni nie uzyskali tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości uczestników przez poprowadzenie nad nią napowietrznej linii elektroenergetycznej nN 0,4 kV. Linia ta służy do zasilania w energię elektryczną zabudowań na nieruchomości uczestników.

Z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że szerokość pasa gruntu potrzebnego do prawidłowego korzystania i obsługi oraz wykonywania bieżących napraw napowietrznej linii elektroenergetycznej nN 0,4 kV wynosi 2m. Powierzchnia pasa służebności przy przyjęciu szerokości pasa gruntu 2 m, dla działki nr (...) wynosi 15,03 m², a dla działki nr (...) wynosi 50,27 m², łącznie 65 m². Nie jest konieczne ustalenie służebności dojazdu do linii energetycznej, gdyż jest to sieć napowietrzna i prace związane z zapewnieniem jej prawidłowego działania mogą być prowadzone poza nieruchomością obciążoną. Wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu o powierzchni łącznie 65 m² wynosi 1.721 zł.

Sąd Rejonowy uznał za zasadne żądanie wnioskodawcy ustanowienia na nieruchomości uczestników służebności przesyłu na jego rzecz.

Sąd Rejonowy wskazał, iż bezspornym jest w przedmiotowej sprawie, że wnioskodawca (...) S.A. w L. jest właścicielem napowietrznej linii elektroenergetycznej nN 0,4 kV przebiegającej nad działkami stanowiącymi własność uczestników, jak również, że wnioskodawca, ani jego poprzednicy prawni, nie uzyskali tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości uczestników przez poprowadzenie nad nią napowietrznej linii elektroenergetycznej nN 0,4 kV.

Sąd ten odnosząc się do argumentów uczestników, że możliwe jest przeniesienie poza granice ich nieruchomości linii energetycznej wskazał, iż w realiach niniejszej sprawy niezasadnym jest rozważanie możliwości poprowadzenia napowietrznej linii energetycznej w inny sposób. Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, iż napowietrzna linia energetyczna nN 0,4 kV stanowiąca własność wnioskodawcy, poprowadzona została w latach 90 –tych ubiegłego wieku w sposób istniejący do chwili obecnej. Rozważanie możliwości poprowadzenia linii energetycznej w inny sposób miałyby sens w stosunku do nowoprojektowanej inwestycji, a nie linii już istniejącej.

Szerokość pasa gruntu potrzebnego do prawidłowego korzystania i obsługi oraz wykonywania bieżących napraw napowietrznej linii elektroenergetycznej oraz powierzchnia pasa służebności ustalono na podstawie opinii biegłego z zakresu sieci i instalacji elektrycznych i biegłego geodety

Z kolei rozstrzygnięcie w przedmiocie wysokości wynagrodzenia przysługującego właścicielom przedmiotowych nieruchomości za ustanowienie służebności przesyłu zostało oparte na opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości.

Mając na uwadze, że przedmiotowa linia energetyczna służy zasilaniu w energię osiedla domków jednorodzinnych w D., w tym budynków posadowionych na nieruchomości uczestników, zdaniem Sądu Rejonowego nie można żądania wnioskodawcy uznać za sprzeczne z art. 5 k.c.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na mocy art. 520 k.p.c. obciążając wnioskodawcę kosztami na rzecz uczestników uznając, że ustanowienie służebności przesyłu w niniejszej sprawie było wyłącznie w interesie wnioskodawcy. Z tych samych względów Sąd Rejonowy obciążył wnioskodawcę kosztami sądowymi na mocy art. 113 u.k.s.c.

Uczestnicy wnieśli apelację od powyższego orzeczenia, zaskarżając je w części tj. w pkt I, II, IV oraz pkt III powyżej kwoty 1.853,64 zł.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucili:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego:

a) art. 21 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez ich niezastosowanie i niezapewnienie ochrony prawa własności uczestników postępowania w związku z ustanowieniem służebności przesyłu na nieruchomości będącej własnością uczestników, w sytuacji gdy ustanowienie służebności przesyłu uniemożliwia uczestnikom postępowania rozbudowę części budynku nad którą przebiega napowietrzna linia energetyczna, co jest niezbędne dla prowadzonej tam działalności gastronomicznej (rozbudowa sali restauracyjnej zwiększająca ilość stolików), jak również rozszerzenia usług o wprowadzenie bazy noclegowej,

b) art. 305¹ k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i ustanowienie służebności przesyłu, w sytuacji, gdy aktualny przebieg spornej napowietrznej linii niezgodny jest ze wskazaniem lokalizacyjnym i jednocześnie istnieje możliwość położenia napowietrznej linii poza nieruchomością uczestników postępowania, a więc w pełni możliwe i wykonalne jest przeniesienie napowietrznej linii energetycznej, a tym samym bezzasadne było ustanawianie służebności przesyłu;

c) art. 305⁽²⁾ § 1 k.c. w zw. z pkt. 5.4 oraz 6.9 Powszechnych Krajowych Zasad Wyceny (PKZW) poprzez ich błędną wykładnię i uznanie, że odpowiednie wynagrodzenie za ustanowienie służebności nie uwzględnia wynagrodzenia za obniżenie wartości obciążonej służebnością przesyłu nieruchomości, jak również winno być jednorazowe, a nie okresowe, w sytuacji gdy wynagrodzenie za ustanowienie służebności winno być ekwiwalentnym świadczeniem na rzecz właściciela, a zgodnie pkt. 5.4 oraz 6.9 PKZW współczynnik przesyłu określa się uwzględniając w szczególności przeznaczenie nieruchomości, obniżenie wartości nieruchomości na skutek prawnej lokalizacji urządzenia, obniżenie wartości nieruchomości na skutek posadowienia urządzenia, a wynagrodzenie za współkorzystanie z nieruchomości jest określane według stanu i przeznaczenia nieruchomości oraz poziomu cen rynkowych na datę ustalenia jego wysokości, z uwzględnieniem obniżenia wartości nieruchomości na skutek prawnej lokalizacji i posadowienia urządzenia, powyższe, potwierdza również ugruntowana linia orzecnicza sądów zarówno powszechnych, jak i administracyjnych,

z ostrożności procesowej w przypadku nieuwzględnienia powyższych zarzutów

II. rażąco naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zapadłego w sprawie orzeczenia:

a) art. 217 k.p.c., art. 227 k.p.c. oraz art. 278 § 1 k.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego uczestników postępowania o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia, czy istnieje możliwość usytuowania napowietrznej linii przesyłowej poza nieruchomością uczestników postępowania, a w konsekwencji, czy konieczne jest ustanawianie służebności przesyłu, w sytuacji gdy ustalenie powyższej okoliczności ma istotne znaczenie w niniejszej sprawie, co w konsekwencji doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy (oceny istnienia konieczności ustanawiania służebności przesyłu);

b) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez wadliwe, nie odpowiadające przepisom prawa sporządzenie jego uzasadnienia, które uniemożliwiło dokonanie uczestnikom postępowania oceny toku wyводу prowadzącego do wydania zaskarżonego orzeczenia, polegające na: 1) zaniechaniu odniesienia się do podnoszonych przez uczestników postępowania zarzutów co do wszystkich opinii biegłych, ograniczając się jedynie do stwierdzenia, iż „Sąd podziela opinię biegłych”; 2) pominięciu uzasadnienia wysokości zasądzonych na rzecz uczestników postępowania kosztów postępowania, w sytuacji gdy uczestnicy wnosili o zasądzenie kwoty 3.313,64 zł, w tym 2.460,00 zł tytułem rzeczywistych kosztów wynagrodzenia pełnomocnika uczestników postępowania; 17,00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa; 836,64 zł tytułem kosztów przejazdu pełnomocnika uczestników postępowania z miejsca prowadzenia działalności gospodarczej w W. do Sądu Rejonowego w Szczytnie, a Sąd I instancji zasądził jedynie 1.853,64 zł; 3) nieuzasadnieniu pkt. IV postanowienia dotyczącego nakazania ściągnięcia od uczestnika (...) S.A. w G. Oddział w O. kwoty 343,12 zł, a w tym zakresie dodatkowo podnieśli, iż postanowienie to zawiera oczywistą omyłkę pisarską, przy czym uczestnicy postępowania, nie wiedzą co dokładnie Sąd I Instancji miał na myśli orzekając w ten sposób,

c) art. 233 k.p.c. poprzez naruszenie zasady wszechstronnego rozważenia zebranych w sprawie dowodów, pominięciu dowodów istotnych dla sprawy i przekroczeniu granicy swobodnej oceny dowodu polegającej na błędnej oraz sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenie materiału dowodowego i uznanie, że:

- opinie biegłych sądowych z zakresu sieci i instalacji elektrycznych, geodety, zarówno pisemne, jak i ustne, są prawidłowe, w sytuacji, gdy podnoszone w toku postępowania przez uczestników postępowania zarzuty w pismach procesowych z dnia 29.09.2015r. oraz 06.06.2016r., wobec tych opinii wskazywały, iż opinie te są niepełne.
- opinia biegłego sądowego z dziedziny szacowania nieruchomości z dnia 30.09.2016r. jest prawidłowa, w sytuacji gdy dokonana przez biegłego wycena nie została w żaden sposób zindywidualizowana stosownie do istotnych dla niniejszej sprawy okoliczności, a podnoszone przez uczestników postępowania zarzuty zarówno w piśmie procesowym z dnia 28.10.2016r., jak również na rozprawie w dniu 19.01.2017r., wskazywały, iż opinia ta jest niepełna i sprzeczna zarówno z Powszechnymi Krajowymi Zasadami Wyceny, jak i z orzecnictwem sądów, albowiem ustalona kwota wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu nie uwzględnia wynagrodzenia za korzystanie przez przedsiębiorstwo przesyłowe z nieruchomości, odszkodowania za obniżenie wartości nieruchomości z tytułu wybudowania na niej urządzeń przesyłowych (o ile spadek wartości rzeczywiście nastąpił), odszkodowania za inne szkody (w tym utracone korzyści) powstałe na skutek wybudowania na nieruchomości urządzeń przesyłowych, a ponadto biegły przyjął nieprawidłową metodę wyceny nieruchomości, zaniżył współczynniki wpływające na wysokość ceny za lm^2 nieruchomości;

d) art. 626 § 1 k.p.c. w zw. z art. 626 § 3 k.p.c. mające istotny wpływ na wynik postępowania, poprzez zaniechanie ustalenia właścicieli wszystkich nieruchomości, przez które miałyby przebiegać służebność przesyłu, w sytuacji, gdy napowietrzna linia energetyczna przebiega również wzdłuż innych nieruchomości, a art. 626 § 1 k.p.c. zobowiązuje do takiego ustalenia,

III. z ostrożności procesowej, w przypadku nieuwzględnienia zarzutu z pkt. I naruszenia prawa materialnego, skarżący wskazali, iż powyższe uchybienia przepisom postępowania skutkowały błędem w ustaleniach faktycznych mających istotny wpływ na wynik sprawy, a polegającym na uznaniu przez Sąd, iż:

a) niezasadne jest rozważanie możliwości poprowadzenia napowietrznej linii energetycznej w inny sposób, w sytuacji, gdy przedmiotowa linia napowietrzna wykonana i położona została niezgodnie ze wskazaniem lokalizacyjnym z dnia 5.XI.1992r. wójt Gminy R., albowiem wg wskazania lokalizacyjnego miała być wykonana linia kablowa, a nie napowietrzna, która dodatkowo miała przebiegać w pasie pomiędzy działką uczestników postępowania a drogą krajową;

b) wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności winna wynosić 1.721 zł, w sytuacji, gdy opinia biegłego sądowego z dziedziny szacowania nieruchomości z dnia 30.09.2016r. na której oparł się Sąd I instancji:

- nie uwzględni zgodnie z orzecznictwem sądów wynagrodzenia za korzystanie przez przedsiębiorstwo przesyłowe z nieruchomości, odszkodowania za obniżenie wartości nieruchomości z tytułu wybudowania na niej urządzeń przesyłowych (o ile spadek wartości rzeczywiście nastąpił), odszkodowania za inne szkody (w tym utracone korzyści) powstałe na skutek wybudowania na nieruchomości urządzeń przesyłowych;
- nie uwzględni zgodnie z pkt. 5.4 PKZW przy ustalaniu współczynnika przesyłu przeznaczenia nieruchomości, obniżenia wartości nieruchomości na skutek prawnej lokalizacji urządzenia, obniżenia wartości nieruchomości na skutek posadowienia urządzenia,
- nie uwzględni zgodnie z pkt. 6.9 PKZW obniżenia wartości nieruchomości na skutek prawnej lokalizacji i posadowienia urządzenia;
- zaniża współczynnik „warunki techniczno-użytkowe” albowiem biegły współczynnik określił jako średni, albowiem „przez nieruchomość przebiega linia elektryczna niskiego napięcia, która powoduje ograniczenia w zagospodarowaniu nieruchomości”, w sytuacji, gdy biegły współczynnik ten powinien określić jako dobry, tak jakby przez nieruchomość nie przebiegała linia napowietrzna;
- wycena biegłego nie uwzględnia czasu na jaki ustanawia się służebność przesyłu biorąc pod uwagę żywotność infrastruktury przesyłowej, którą określa się na kilkadziesiąt lat;
- nieprawidłowo określa wartość lm^2 w wysokości 40,70 zł, albowiem kwota ta nie stanowi realnej wartości nieruchomości uczestników postępowania z uwagi na to, iż do porównania cen transakcji nieruchomości podobnych do nieruchomości będącej przedmiotem wyceny w tabeli V.1.1 biegły przedstawił wykaz transakcji nieruchomości rolnych, a więc m.in. działki orne i wieloużytkowe rolne, nieuzbrojone, których wartość jest zdecydowanie niższa niż wartość działki uczestników, która jest działką budowlaną, uzbrojoną.

W oparciu o powyższe zarzuty wnieśli o:

- uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania;

ewentualnie:

- zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez oddalenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu;

- zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz każdego z uczestników postępowania kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości minimalnego wynagrodzenia wg norm przepisanych.

Wnioskodawca wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od uczestników solidarnie na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania odwoławczego.

Wnioskodawca wniósł również zażalenie na rozstrzygnięcie zawarte w pkt III postanowienia, zarzucając mu naruszenie art. 520 § 2 k.p.c. poprzez:

- jego niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w bezpodstawnym obciążeniu wnioskodawczyni obowiązkiem zwrotu solidarnie na rzecz uczestników postępowania kosztów procesu, podczas gdy wnioskodawczyni wygrała sprawę w całości, zatem obowiązek zwrotu kosztów postępowania winien obciążać nie ją, lecz uczestników,
- niewskazanie w treści postanowienia kwot, które składają się na wysokość zasądzonych od wnioskodawczyni na rzecz uczestników kosztów postępowania,
- niezwykle lakoniczne uzasadnienie przez Sąd swojego orzeczenia.

W oparciu o powyższe zarzuty wniósł o zmianę postanowienia poprzez zasądzenie od uczestników solidarnie na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz zasądzenie kosztów postępowania zażaleniewego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja i zażalenie okazały się zasadne jedynie w niewielkim zakresie.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji i przyjmuje je za własne. Sąd Okręgowy w pełni podziela również dokonaną przez Sąd Rejonowy prawną ocenę zasadności żądania wniosku.

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów apelacji Sąd Okręgowy wskazuje, że nietrafny był w szczególności zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c.

Strona może powołać się na zarzut wadliwego sporządzenia uzasadnienia i zarzut taki można ocenić jako zasadny, gdy z powodu braku w uzasadnieniu elementów wskazanych w art. 328 § 2 k.p.c. zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli instancyjnej. Niemożność przeprowadzenia takiej kontroli miałaby miejsce, gdyby sąd odwoławczy nie był w stanie dokonać oceny toku wyводу, który doprowadził sąd pierwszej instancji do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2009r., I UK 129/09, LEX nr 558286, z dnia 30 września 2008r., II UK 385/07, Lex nr 741082, z dnia 26 listopada 1999r., III CKN 460/98, OSNC 2000/5/100 oraz z dnia 26 lipca 2007r., V CSK 115/07, M. Prawn. 2007/17/930). Analiza uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia pozwala na odtworzenie motywów, jakimi kierował się Sąd Rejonowy wydając przedmiotowe orzeczenie oraz jakie poczynił ustalenia faktyczne, stanowiące podstawę do zastosowania przepisów prawa materialnego, co musiało skutkować negatywną oceną zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c.

Nieuzasadniony był również zarzut apelacyjny dotyczący błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia.

Błąd istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego zachodzi wówczas, gdy z materiału zgromadzonego przez Sąd w toku postępowania nie da się dojść w sposób logiczny do wyprowadzonej przez Sąd konkluzji. Błąd musi dotyczyć ustaleń istotnych to znaczy mogących mieć wpływ na wynik sprawy. Strona powołująca się na błąd w istotnych ustaleniach z zebrany materiał dowodowy w sprawie, musi wykazać przy tym, w czym się tych uchybień dopatruje i dlaczego mogły one mieć wpływ na wynik sprawy. Nie zachodzi natomiast błąd jeżeli ustalenia faktyczne znajdują oparcie w zebrany materiał dowodowy, a Sąd w sposób prawidłowy wyjaśnił na jakim materiale oparł te ustalenia.

Sąd Okręgowy nie dopatrywał się błędu w ustaleniach Sądu I instancji, które korespondują z zebrany materiał dowodowy i uznał, że zarzut ten ma charakter polemiczny z prawidłowo poczynionymi ustaleniami Sądu Rejonowego.

Nie zasługiwał również na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Rejonowy prawidłowo oraz dokładnie przeprowadził postępowanie dowodowe i orzekł na podstawie wszystkich zaoferowanych przez uczestników dowodów, dokonując trafnej ich oceny. Ustalenia faktyczne poczynione w sprawie nie wykraczają poza granicę swobodnej oceny dowodów.

W tym aspekcie wskazać trzeba na jednolite poglądy orzecznictwa zgodnie z którymi dla skuteczności zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. niezbędne jest wykazanie - przy użyciu argumentów jurydycznych - że sąd naruszył ustanowione w nim zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów, a więc że uchybił podstawowym regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów oraz że naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Strona chcąc podważyć sędziowską ocenę dowodów nie może ograniczać się do przedstawienia własnej ich oceny, ponieważ jest to zwykłą polemiką ze stanowiskiem sądu nie mogącą odnieść skutku. Konieczne jest wskazanie w takiej sytuacji przyczyn, dla których ocena dowodów nie spełnia kryteriów określonych w art. 233 § 1 k.p.c., czyli np. błędów sądu w logicznym rozumowaniu, sprzeczności oceny z doświadczeniem życiowym, braku wszechstronności, czy też bezzasadnego pominięcia dowodów, które prowadziłyby do odmiennych wniosków. Innymi słowy to ujmując okoliczność, że z tych samych dowodów wyciągnąć można wnioski odmienne, czy też odmiennie ocenić można moc poszczególnych dowodów, sama w sobie nie może stanowić podstawy do podważenia trafności ustaleń opartych na odmiennym przekonaniu sądu I instancji, gdy przekonanie to także zgodne jest z zasadami logiki, doświadczenia życiowego i prawidłowego kojarzenia faktów. Same, nawet poważne, wątpliwości co do trafności oceny dokonanej przez sąd pierwszej instancji, jeżeli tylko nie wykroczyła ona poza granice zakreślone w art. 233 § 1 k.p.c., nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska.

W kontekście powyższych uwag należy stwierdzić, iż wbrew twierdzeniom apelujących w rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o cały zgromadzony materiał dowodowy i nie naruszył dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. Przeprowadzona przez tenże Sąd ocena materiału dowodowego jest w całości logiczna i zgodna z zasadami doświadczenia życiowego, zaś podniesione w tym zakresie w apelacji zarzuty stanowią w istocie jedynie niczym nieuzasadnioną polemikę z prawidłowymi i nieobarczonymi jakimkolwiek błędem ustaleniami Sądu pierwszej instancji.

Nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 305¹ k.c.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie ustawowe przesłanki ustanowienia służebności przesyłu.

Skarżący upatrują naruszenia powyższej normy w ustanowieniu przez Sąd I instancji służebności przesyłu pomimo tego, że jej aktualny przebieg jest, ich zdaniem, niezgodny ze wskazaniem lokalizacyjnym i jednocześnie możliwe jest przeniesienie napowietrznej linii poza nieruchomości uczestników.

Wbrew twierdzeniom uczestników zaoferowany Sądowi materiał dowodowy nie pozwala na stwierdzenie, aby istniejące na nieruchomości uczestników urządzenia przesyłowe (linia nN 0,4 kV) posadowione zostały wbrew wskazaniom lokalizacyjnym. Z załącznika graficznego do wskazań lokalizacyjnych (k. 128 akt I C 308/14 - ksero k. 331 akt niniejszej sprawy) wynika, że główna linia nN 0,4 kV zaprojektowana została jako linia napowietrzna. Na pewnym odcinku równoległe do niej przewidziano linię kablową. Na nieruchomości uczestników znajduje się przewidziany w tym załączniku fragment linii napowietrznej.

Niezależnie jednak od powyższego podkreślić należy, iż w postępowaniu o ustanowienie służebności przesyłu (art. 305¹ k.c.) sąd jest związany ustaloną podstawą faktyczną żądania (w postaci istnienia na nieruchomości określonych urządzeń przesyłowych) i nie jest uprawniony do nakazania przeniesienia urządzeń przesyłowych. Sąd nie ma kompetencji do badania, czy inny przebieg urządzenia przesyłowego na gruncie prowadziłyby do mniejszego ograniczenia wykonywania prawa własności (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2016r., V CSK 2/16LEX, nr 2148653, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2016 r., V CSK 510/15, LEX nr 2072196).

W sprawie z wniosku przedsiębiorcy przesyłowego o ustanowienie służebności przesyłu dla istniejących urządzeń przesyłowych nie jest dopuszczalne ustanowienie służebności przesyłu według innego przebiegu niż istniejący (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2017 r., III CZP 28/17, LEX nr 2327889).

Sąd Okręgowy orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w przywołanych powyżej orzeczeniach.

Z treści art. 305² § 1 k.c. wynika, że w razie odmowy właściciela zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, koniecznej do właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych, przedsiębiorca może żądać jej ustanowienia za odpowiednim wynagrodzeniem. W literaturze wyjaśniono, iż na tej podstawie przedsiębiorca przesyłowy może dochodzić ustanowienia służebności koniecznej dla korzystania z urządzeń już wybudowanych, jak i urządzeń, które dopiero zamierza wybudować w toku planowanej inwestycji. Z brzmienia art. 305¹ i art. 305² k.c. nie wynika, aby istniała możliwość żądania przemieszczenia wybudowanego urządzenia przesyłowego.

Zdaniem uczestników w przypadku służebności przesyłu, tak jak w przypadku służebności drogi koniecznej, jeżeli jest możliwość innego dostępu do nieruchomości, należy rozważyć, czy istnieje możliwość innego poprowadzenia linii energetycznej, tak by nie było konieczności ustanawiania służebności przesyłu na działce uczestników.

W orzecznictwie wyjaśniono, że sąd nie jest związany żądaniem wniosku co do przeprowadzenia trasy drogi koniecznej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 1968 r., II CRN 190/67, Informacja Prawnicza 1969, Nr 1, poz. 12; z dnia 11 marca 1970 r., III CRN 36/70, OSNC z 1970 r. Nr 11, poz. 207; z dnia 12 października 2011 r., II CSK 94/11, niepubl.). Zgodnie z art. 305⁴ k.c. do służebności przesyłu stosuje się jedynie odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych. Odpowiednie stosowanie przepisów o służebnościach gruntowych może dotyczyć jednak jedynie kwestii nieunormowanych w art. 305¹-305⁴ k.c. oraz wymaga uwzględnienia specyfiki służebności przesyłu, wobec czego nie wszystkie unormowania lub wykładnia przepisów dotyczących służebności drogi koniecznej mogą mieć zastosowanie do tej służebności.

Brzmienie art. 305¹ k.c. wskazuje, że obciążeniu służebnością podlega nieruchomość, na której są posadowione urządzenia przesyłowe. Jeżeli urządzenia te już istnieją, to można przyjąć domniemanie faktyczne konieczności ich funkcjonowania w miejscu położenia i w takim wypadku ocenie sądu podlega tylko to, czy bez ustanowienia służebności możliwe jest właściwe korzystanie z tych urządzeń przez przedsiębiorcę przesyłowego, ewentualnie jak należy ocenić zakres koniecznego właściwego korzystania, któremu odpowiada zakres ograniczonego korzystania z nieruchomości przez właściciela. W konsekwencji sąd nie ma kompetencji do badania, czy inny przebieg urządzenia przesyłowego na gruncie prowadziłby do mniejszego ograniczenia wykonywania prawa własności, albo w ogóle to ograniczenie wyłączał w wyniku uznania, że powinny być one posadowione na innej nieruchomości. Sąd nie jest więc uprawniony do nakazania przeniesienia urządzeń przesyłowych lub oddalenia wniosku o ustanowienie służebności z tej przyczyny (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2016 r., V CSK 510/15, niepubl. i z dnia 29 września 2016 r., V CSK 2/16, niepubl.).

Za niedopuszczalnością ustanowienia w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu dla istniejącego urządzenia przesyłowego innego przebiegu niż istniejący przemawiają także względy formalne. Zgodnie z art. 191 k.p.c. w jednym postępowaniu można dochodzić kilku roszczeń, jeżeli nadają się one do jednego trybu postępowania. Wymaganie tego samego trybu postępowania dla wszystkich roszczeń oznacza, że nie można łączyć roszczeń, których dochodzić można w procesie, z roszczeniami, dla których właściwe jest postępowanie nieprocesowe, z wyjątkiem wypadków wyraźnie w ustawie przewidzianych (np. art. 618 k.p.c.). Przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie przewidują możliwości łącznego dochodzenia roszczenia o ustanowienie służebności przesyłu, rozpoznawanego w postępowaniu nieprocesowym (art. 626 § 3 k.p.c.), oraz roszczenia negatoryjnego, rozpoznawanego w postępowaniu procesowym.

Tym samym bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy było ustalenie, czy istnieje możliwość usytuowania napowietrznej linii przesyłowej poza nieruchomością uczestników postępowania. Brak było zatem podstaw do

dopuszczania dowodu z opinii biegłego na tę okoliczność, co zaś powoduje bezpodstawność zarzutu naruszenia art. 217 k.p.c., art. 227 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c.

Za pozbawiony podstaw należało uznać również zarzut naruszenia art. 626 § 1 k.p.c. i § 3 k.p.c. W ww przepisach chodzi o zapewnienie uczestnictwa w postępowaniu właścicielom wszystkich nieruchomości, które mogą być obciążone służebnością, i z tego powodu są zainteresowani wynikiem sprawy. Ze znajdującego się w aktach sprawy odpisu KW nr (...) wynika, iż uczestnicy są jedynymi właścicielami działek będących przedmiotem niniejszego postępowania. Poza tym w uzasadnieniu apelacji brak jakiegokolwiek odniesienia się do tego zarzutu. Zapewne zarzut powyższy był konsekwencją stanowiska uczestników, którzy wywodzili, że Sąd powinien rozważyć, którą z nieruchomości, nie tylko uczestników, należałoby obciążyć służebnością przesyłu. Wyjaśniono powyżej, że poza kognicją Sądu orzekającego w sprawie wniosku o ustanowienie służebności, jest ewentualne nakazanie przeniesienia urządzeń przesyłowych poza nieruchomość uczestników wskazaną we wniosku. Tym samym bezprzedmiotowe było wzywianie właścicieli innych nieruchomości do udziału w niniejszym postępowaniu.

Za niezasadny Sąd Okręgowy uznał również zarzut naruszenia art. 21 ust. 1 Konstytucji i art. 64 ust. 2 i 3 Konstytucji.

W myśl art. 21 ust. 1 Konstytucji „Rzeczpospolita Polska chroni własność i prawo dziedziczenia”. Z kolei przepis art. 64 ust. 1 Konstytucji przyznaje każdemu prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia stanowiąc w ust. 2, że podlegają one równej dla wszystkich ochronie prawnej. Z kolei art. 64 ust. 3 dopuszcza możliwość ustawowego ograniczania własności, nie naruszającego jednakże istoty tego prawa.

Ustanowienie służebności przesyłu nie niweczy konstytucyjnej ochrony prawa własności, albowiem jest to ograniczone prawo rzeczowe przewidziane przez ustawę, ustanawiane po uprzednim ustaleniu, iż wydanie takiego orzeczenia jest konieczne, a na rzecz właściciela zostanie zasądzone odpowiednie wynagrodzenie. Ponadto z uwagi na ograniczone uprawnienia służebnika nie dochodzi do przekreślenia istoty prawa właściciela, który zachowuje możliwość korzystania z nieruchomości, jej dalszego obciążania i zbywania.

W przedmiotowej sprawie brak było podstaw do uznania, że żądanie wnioskodawcy sprzeczne jest z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.).

Klauzula generalna niedopuszczalności czynienia ze swego prawa użytku sprzecznego z zasadami współżycia społecznego ma na celu zapobieganie stosowania prawa w sposób prowadzący do skutków nieetycznych lub rozmiarowych w sposób zasadniczy z celem danej regulacji prawnej. Jeśli więc uwzględnienie powództwa, zgodnego z literą prawa, powodowałoby skutki rażąco niesprawiedliwe i krzywdzące (*summum ius summa iniuria*), nie dające się zaakceptować z punktu widzenia norm moralnych i wartości powszechnie uznawanych w społeczeństwie, art. 5 k.c. zezwala na jego oddalenie. Należy jednak pamiętać, że istotą prawa cywilnego jest ochrona praw podmiotowych, tak więc odmowa udzielenia tej ochrony osobie, która korzysta z przysługującego jej prawa podmiotowego w sposób zgodny z jego treścią, może mieć miejsce zupełnie wyjątkowo i musi być uzasadniona istnieniem szczególnych okoliczności uzasadniających przyjęcie, że w określonym układzie stosunków uwzględnienie roszczenia prowadziłoby do skutków szczególnie dotkliwych i nieakceptowanych.

W ocenie Sądu Okręgowego takie okoliczności w przedmiotowej sprawie nie wystąpiły.

Uczestnicy podnosząc zarzut nadużycia prawa podmiotowego wskazywali jedynie na ogólnikowe zarzuty, a ich argumenty ograniczały się właściwie do podnoszenia, że możliwe jest przeniesienie linii przesyłowej poza ich nieruchomość. Uczestnicy nie wskazali z jaką zasadą współżycia społecznego sprzeczne jest żądanie wnioskodawcy.

W ocenie Sądu Okręgowego oddaleniem wniosku o ustanowienie służebności - na podstawie art. 5 k.c. - nie mógł również skutkować fakt wytoczenia przez uczestników powództwa negatoryjnego, ani też uzyskanie przez nich korzystnego dla nich rozstrzygnięcia Sądu I instancji. Sprawa roszczenia negatoryjnego nie została jeszcze prawomocnie rozstrzygnięta, zaś w toku niniejszego postępowania uczestnicy nie wykazali żadnych okoliczności, które skutkowałyby uznaniem, że ustanowienie służebności nie jest konieczne, bądź zgłoszone w tym zakresie żądanie z

innych przyczyn nie zasługuje na uwzględnienie. Konieczną przesłanką warunkującą uznanie wniosku zgłoszonego w niniejszym postępowaniu za zasadny było jedynie stwierdzenie istnienia na nieruchomości uczestników urządzeń przesyłowych wnioskodawcy oraz brak tytułu po stronie wnioskodawcy do dalszego ich utrzymywania i korzystania z nich w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu. W istocie spełnienie tych przesłanek nie było sporne pomiędzy uczestnikami.

Z tych względów Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu I instancji co do konieczności ustanowienia służebności przesyłu na rzecz wnioskodawcy na nieruchomości uczestników.

Jeśli chodzi o sam pas służebności to na żadnym etapie postępowania nie była kwestionowana jego szerokość ustalona przez Sąd Rejonowy przy wykorzystaniu opinii biegłego z zakresu sieci i instalacji elektrycznych R. J., a oznaczona na mapie projektu służebności przez biegłego z zakresu geodezji R. K.. Ogólna powierzchnia pasa służebności na nieruchomości uczestników, ustalona w oparciu o opinie wskazanych powyżej biegłych, określona została przez Sąd Rejonowy na 65m². Samej powierzchni wyznaczonego w ten sposób pasa służebności nie kwestionował ani wnioskodawca, ani uczestnicy. Tym samym prawidłowo Sąd Rejonowy poczynił ustalenia w oparciu o jasne, jednoznaczne i logiczne opinie biegłych. Ustalenia powyższe Sąd Okręgowy w pełni podziela. Warto podkreślić, że skarżący w swej apelacji nie podnosili zarzutów co do powierzchni pasa służebności, a jedynie co do wysokości wynagrodzenia, przy czym zgłoszone w tym zakresie zarzuty nie wynikały z kwestionowania samej powierzchni pasa służebności.

Analiza apelacji wskazuje bowiem, że zdaniem skarżących Sąd Rejonowy błędnie ustalił wysokość przysługującego uczestnikom wynagrodzenia, które - ich zdaniem - nie uwzględnia wszystkich okoliczności, jakie powinny być brane pod uwagę przy jego ustalaniu.

W ocenie Sądu Okręgowego podniesione w apelacji zarzuty dotyczące ustalenia wynagrodzenia za ustanowienie służebności nie zasługiwały na podzielenie. Zdaniem Sądu Okręgowego wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu zostało w niniejszej sprawie prawidłowo określone.

Zwrócić należy uwagę, iż w art. 305² § 1 k.c. brak kryteriów określenia rozmiaru wynagrodzenia co oznacza, że ustawodawca pozostawił sądowi swobodę polegającą na indywidualizacji ocen w tym zakresie, formułowanych na podstawie określonego stanu faktycznego, które mogą także wynikać z ogólnych reguł porządku prawnego (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2013 r. IV CSK 440/12, Lex 1294169).

W dotychczasowym orzecznictwie podkreśla się, że wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu powinno stanowić ekwiwalent wszystkich korzyści, których właściciel nieruchomości zostanie pozbawiony w związku z jej obciążeniem. Powinno ono też pokryć wszystkie niedogodności, jakie w przyszłości dotkną właściciela obciążonej nieruchomości w związku z ustanowieniem służebności. Indywidualizowany w konkretnej sprawie sposób obliczenia wynagrodzenia powinien uwzględniać po stronie właściciela: charakter nieruchomości, a po stronie przedsiębiorcy rozważaniu podlegać powinno, że za pośrednictwem urządzeń realizuje on cele społeczne, ale też fakt, iż korzystanie z tych nieruchomości w zakresie ustanowionej służebności wpływa na wartość przedsiębiorstwa i możliwość prowadzenia działalności gospodarczej.

Przytoczone przykładowo czynniki, podlegające ocenie we wzajemnym powiązaniu, znalazły wyraz w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego, które oddają istotę tej problematyki (por. uzasadnienie uchwały z dnia 17 czerwca 2005 r., III CZP 29/05, lex 150121, postanowienia: z dnia 3 lutego 2010 r., II CSK 444/09, lex 578038, z dnia 5 kwietnia 2012 r., II CSK 410/11, z dnia 18 kwietnia 2012 r., V CSK 190/11 lex 1212828, z dnia 20 września 2012 r., IV CSK 56/12 lex 1227856, z dnia 8 lutego 2013 r. IV CSK 317/12 lex 1308150).

Przy ustaleniu odpowiedniego wynagrodzenia należy brać pod uwagę między innymi wpływ służebności na ograniczenie w korzystaniu z nieruchomości przez właściciela oraz płynące z ustanowienia tej służebności wszelakie negatywne skutki. Zakres ograniczeń własności zależy w szczególności od rozmiaru i przeznaczenia nieruchomości

oraz od rodzaju, usytuowania i sposobu korzystania z urządzeń przesyłowych. Wynagrodzenie należy się właścicielowi nieruchomości obciążonej za samo ustanowienie służebności, ma zrekompensować ograniczenie w korzystaniu z niej, przy uwzględnieniu stopnia ingerencji w prawo własności, i jest niezależne od poniesienia szkody.

Podkreślić należy, iż ustanowienie służebności nierozzerwalnie wiąże się z zakresem ograniczenia właściciela w wykonywaniu jego praw.

Nie ulega wątpliwości, że ustalenie odpowiedniego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, które uwzględniałoby wszystkie wskazane wyżej okoliczności wymaga wiadomości specjalnych. W apelacji uczestników, reprezentowanych przez profesjonalnego pełnomocnika, brak było jednak jakichkolwiek wniosków dowodowych w tym zakresie. Skarżący przede wszystkim skupili się na kwestionowaniu zaskarżonego postanowienia co do samej zasady wywodząc, że Sąd Rejonowy niezasadnie odstąpił od zbadania możliwości usytuowania linii elektroenergetycznej poza ich nieruchomością. Tymczasem, z przyczyn wyjaśnionych powyżej, powyższa kwestia nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Co prawda uczestnicy w wywiezionej apelacji kwestionowali również ustalone przez Sąd Rejonowy wynagrodzenie, jednak w ślad za tym nie poszła stosowna inicjatywa dowodowa. W ocenie skarżących biegły z zakresu wyceny nieruchomości nie wziął pod uwagę wszystkich czynników mających istotny wpływ na wysokość należnego im wynagrodzenia, jednakże w apelacji brak wskazania, jakie wynagrodzenie spełni oczekiwania uczestników. W apelacji brak również wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy na okoliczność wysokości odpowiedniego - zdaniem skarżących - wynagrodzenia za ustanowienie służebności.

W tych warunkach Sąd Okręgowy uznał, że apelacja nie zawiera zarzutów, które mogłyby skutkować zmianą lub uchYLENIEM zaskarżonego orzeczenia.

Wskazać trzeba, że w sporządzonej opinii biegły z zakresu szacowania nieruchomości ustalił wysokość jednorazowego wynagrodzenia na kwotę 1.721 zł (k. 256-286). Uczestnicy wnieśli zastrzeżenia do tej opinii. Biegły na rozprawie w dniu 19 stycznia 2017r. w ustnej opinii odniósł się do zarzutów uczestników (k. 317-318). Po przesłuchaniu biegłego uczestnicy nie składali dalszych zastrzeżeń do jego opinii. Nie wnosili o dopuszczenie dalszej opinii uzupełniającej bądź też o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego na ww okoliczności. Jedyny wniosek dowodowy, jaki uczestnicy podtrzymywali po przesłuchaniu biegłego M. W., dotyczył opinii biegłego na okoliczność ustalenia, czy możliwe jest usytuowanie linii napowietrznej objętej żądaniem wniosku, poza nieruchomością uczestników. Nieprzydatność tego wniosku dla merytorycznego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy została wyjaśniona we wstępnej części niniejszych rozważań.

Kwestionowanie w takiej sytuacji dopiero w apelacji opinii biegłego M. W., w tym również podnoszenie zarzutów do jego opinii, dopiero na etapie postępowania apelacyjnego, uznać należy za sprekludowane. Skarżący nie uprawdopodobnili, aby zarzutów do opinii biegłego nie złożyli w stosownym czasie bez swojej winy lub, że wystąpiły jakieś wyjątkowe okoliczności, które to spowodowały. Tym samym Sąd Okręgowy uznał, że Sąd pierwszej instancji był uprawniony do oparcia swego rozstrzygnięcia na ww. opinii. W ocenie Sądu Okręgowego opinie tego biegłego nie budzą zastrzeżeń pod względem ich fachowości, stąd też, także i Sąd Okręgowy oparł się na nich, dzieląc ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego co do wysokości należnego uczestnikom wynagrodzenia.

W tym miejscu wskazać trzeba, że dopiero na rozprawie apelacyjnej w dniu 9 marca 2018r. pełnomocnik uczestników wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy celem ponownego ustalenia wynagrodzenia za ustanowienie służebności.

Wniosek ten, w świetle art. 381 k.p.c., należało uznać za spóźniony.

Zgodnie z treścią art. 381 k.p.c. Sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynika później.

W wyroku z dnia 28 marca 2014 roku (II CSK 150/13) Sąd Najwyższy wskazał, że przewidziana przepisem art. 381 k.p.c. zasada dopuszczalności zgłoszenia przez stronę nowych faktów i dowodów w postępowaniu apelacyjnym, nakazuje sądowi II instancji przeprowadzenie dowodów i uwzględnienie faktów, jeżeli opóźnienie w ich złożeniu zostało usprawiedliwione, nie zachodziła możliwość ich zgłoszenia już przed sądem pierwszej instancji, a potrzeba ich powołania wynika później.

Według dominującego stanowiska orzecznictwa niemożność skorzystania w postępowaniu przed sądem I instancji z określonych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych nie ma miejsca, gdy istniała obiektywna możliwość powołania ich w tym postępowaniu, a tylko na skutek opieszałości, zaniedbań, zapomnienia lub błędnej oceny potrzeby ich powołania strona tego nie uczyniła (por. post. SN: z 15.5.1968 r., I CO 1/68, OSNC 1969, Nr 2, poz. 36; z 10.2.1999 r., II CKN 807/98, Legalis).

Stąd też zgłoszony na rozprawie apelacyjnej wniosek dowodowy, jako spóźniony i nie zawierający cech nowości nie mógł być uwzględniony z braku podstaw z art. 381 k.p.c., skoro zarówno możliwość, jak i ewentualna potrzeba zgłoszenia wniosku dowodowego zachodziła już w postępowaniu przed sądem I instancji.

Tym samym uznać należało, że uczestnicy nie zakwestionowali skutecznie jasnych i jednoznacznych wniosków płynących z opinii biegłego M. W. co do wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności.

Oceniając prawidłowość sporządzonej w sprawie opinii biegłego z dziedziny szacowania nieruchomości M. W. Sąd Okręgowy podzielił konstatację Sądu Rejonowego co do tego, że może ona stanowić podstawę czynionych w sprawie ustaleń faktycznych.

Ustalając wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności biegły ten uwzględnił przeznaczenie nieruchomości uczestników, wskazując, że w obecnie obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy R. działki uczestników położone są na terenach zabudowy mieszkaniowej. Biegły też wyraźnie wskazał, w jaki sposób ustalił wysokość kwestionowanego wynagrodzenia, tj. jako iloczyn wartości rynkowej 1m^2 nieruchomości, która zostanie obciążona służebnością, powierzchni pasa służebności oraz współczynnika służebności przesyłu. Do przyjętej metodologii uczestnicy nie zgłaszali żadnych zastrzeżeń. Sąd Okręgowy również uznaje ją za prawidłową. Biegły wskazał również, że określając współczynnik służebności przesyłu uwzględnia się w szczególności: przeznaczenie nieruchomości, obniżenie wartości nieruchomości na skutek posadowienia urządzenia, obniżenie wartości nieruchomości na skutek prawnej lokalizacji urządzenia, a także stopień ograniczenia korzystania z nieruchomości w pasie służebności przez właściciela nieruchomości.

W ocenie Sądu Okręgowego sporządzona przez biegłego M. W. opinia jest jasna, logiczna i spójna. Biegły w opisowy i przejrzysty sposób wyjaśnił poszczególne etapy ustalania nie tylko wynagrodzenia za ustanowienie służebności, ale i szacowania nieruchomości dla potrzeb ustalenia ceny 1m^2 . Warto tu wskazać, że do analiz biegły przyjął aż 108 transakcji nieruchomości podobnych do nieruchomości uczestników będącej przedmiotem wyceny. Ostatecznie - jak wynika to z opinii biegłego - ustalił on skorygowaną wartość 1m^2 na kwotę 52,95 zł (k. 283 - strona 28 opinii). W tych warunkach dziwić muszą zarzuty apelujących, w części w jakiej kwestionują oni ustaloną przez biegłego cenę 1m^2 podnosząc, że biegły ustalił ją na poziomie 40,70 zł. Na taką kwotę biegły ustalił cenę średnią, która po stosownej korekcie uwzględniającej wagi poszczególnych cech indywidualizujących nieruchomości uczestników podniesiona została do kwoty 52,95 zł za 1m^2 .

W tym miejscu podnieść też trzeba, że uczestnicy na żadnym etapie nie kwestionowali współczynnika "K" ustalonego przez biegłego na stosunkowo wysokim poziomie wynoszącym 0,5. Składowe, jakie należy uwzględniać przy określaniu tego współczynnika biegły również w przekonujący i przejrzysty sposób wyjaśnił (k. 284). Tym samym przy kategoriach wnioskach opinii, która nosi walory fachowości i rzetelności, i braku dalszych zastrzeżeń ze strony uczestników, Sąd Rejonowy uprawniony był do przyjęcia jej za podstawę czynionych w sprawie ustaleń w zakresie wysokości stosownego wynagrodzenia za ustanowienie służebności. Sąd Okręgowy również nie dopatruje się żadnych

okoliczności, które dyskwalifikowałyby przedmiotową opinię. Co prawda uczestnicy zgłosili do tej opinii zastrzeżenia, to jednak po złożeniu przez biegłego ustnej uzupełniającej opinii swych zastrzeżeń już zdaje się nie podtrzymywali, a z całą pewnością nie domagali się w tym zakresie uzupełnienia postępowania dowodowego (k. 317-318 oraz 324-324v).

W tych warunkach Sąd Okręgowy uznał, że ustalone na poziomie 1.721 zł wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości uczestników jest prawidłowe. Na ustalenie tego wynagrodzenia na wyższym poziomie nie pozwalał materiał dowodowy zaofiarowany Sądowi przez strony.

Z tych wszystkich względów apelacja uczestników w części odnoszącej się do punktów I i II zaskarżonego postanowienia nie mogła zostać uwzględniona i jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Apelacja uczestników podlegała również oddaleniu w części odnoszącej się do punktu III, w którym Sąd Rejonowy rozstrzygnął o kosztach postępowania. Nie tylko brak było podstaw do podwyższenia zasądzonej na rzecz uczestników kwoty, ale należało - na skutek zażalenia wnioskodawcy - "pozbawić ich" zasądzonej na ich rzecz kwoty. Apelacja uczestników okazała się natomiast zasadna w części odnoszącej się do punktu IV zaskarżonego postanowienia, w którym Sąd Rejonowy nakazał ściągnąć od uczestnika (...) S.A. w G. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Szczytnie kwotę 343,12 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych tymczasowo wyłożonych przez Skarb Państwa. Po pierwsze uczestnik wskazany w punkcie IV nie brał udziału w niniejszym postępowaniu. Sformułowanie o ściągnięciu kosztów od uczestnika mogło rodzić u uczestników obawy, aby to oni nie stali się ostatecznie adresatem powyższego rozstrzygnięcia. Tym samym mieli interes w jego zaskarżeniu. Mając na uwadze łączną kwotę wydatków poniesionych w niniejszej sprawie oraz łączną sumę zaliczek uiszczonych przez wnioskodawcę Sąd Okręgowy uznał, że na koncie zaliczek istnieje nadwyżka, która dyskwalifikuje zaskarżone rozstrzygnięcie z pkt IV. Stąd też orzeczenie o kosztach sądowych należało zmienić poprzez uchylenie punktu IV zaskarżonego postanowienia.

Odnosząc się do zaskarżenia pkt III wskazać jeszcze należy, że zasadą jest, że w postępowaniu nieprocesowym każdy uczestnik ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie (520 § 1 k.p.c.). Wyjątki od niej przewidziane są w 520 § 2 k.p.c. - zgodnie z którym, jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości oraz w 520 § 3 k.p.c. - w myśl którego jeżeli interesy uczestników są sprzeczne, sąd może włożyć na uczestnika którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika, przy czym przepis powyższy stosuje się odpowiednio, jeżeli uczestnik postępował niesumiennie lub oczywście niewłaściwie.

W sprawie przedmiotowej ewidentnie interesy uczestników były sprzeczne.

Uczestnicy wnosili o oddalenie wniosku. Ponadto z ich powództwa toczy się postępowanie o usunięcie z ich nieruchomości przedmiotowej linii. Stąd też nie sposób uznać, aby ustanowienie służebności było również w ich interesie. Słusznie Sąd Rejonowy uznał, że wydatki przedmiotowego postępowania powinny w całości obciążać wnioskodawcę, albowiem to w jego interesie było ustanowienie służebności, zaś sam wniosek determinował konieczność dopuszczenia dowodu z opinii biegłych, które to czynności determinowały koszty tego postępowania. Mając na uwadze wysokość przedmiotowych kosztów, zwłaszcza w zestawieniu z wysokością zasądzonego na rzecz uczestników wynagrodzenia za ustanowienie służebności, nie sposób byłoby uznać za właściwe takiego rozstrzygnięcia o kosztach, które nakładałoby obowiązek ich uiszczenia na rzecz uczestników. Jednakże brak było podstaw do zasądzenia kosztów postępowania, obejmujących w istocie koszt reprezentacji przez zawodowego pełnomocnika, od wnioskodawcy, które ostatecznie przecież postępowanie wygrał, na rzecz uczestników, którzy ulegli tak co do zasady, jak i wysokości. Zarówno bowiem z treścią art. 520 § 2 k.p.c., jak i art. 520 § 3 k.p.c., powinni oni ponieść jak nie całość, to chociaż część kosztów przedmiotowego postępowania.

Uwzględniając powyższe Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie w pkt III w ten sposób, że nie obciążył uczestników kosztami postępowania na rzecz wnioskodawcy. Podstawę rozstrzygnięcia w tym przedmiocie stanowił przepis art. 102 k.p.c., który znajduje odpowiednie zastosowanie w postępowaniu nieprocesowym.

Zgodnie z przepisem art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego. Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (postanowienie SN z dnia 14 stycznia 1974 r. II CZ 223/73 LEX nr 7379).

W orzecznictwie wskazuje się, że przy ocenie wystąpienia przesłanek zastosowania tego przepisu należy przede wszystkim wziąć pod uwagę przyczynę nieuwzględnienia żądania, zawilość lub precedensowy charakter sprawy albo subiektywne przekonanie co do zasadności zgłoszonego roszczenia oraz sytuację materialną strony (tak Sąd Apelacyjny w Katowicach w postanowieniu z dnia 25 czerwca 2015 roku, sygn. akt ACz 596/15, patrz również wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19 marca 2015 roku, sygn. akt I ACa 1358/14).

W ocenie Sądu Okręgowego, mając na uwadze okoliczności niniejszej sprawy, uczestnicy mogli być subiektywnie przekonani o zasadności swojego stanowiska. Ich roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i usunięcie napowietrznej linii przebiegającej przez będącą ich własnością nieruchomości zostało przez Sąd Rejonowy w Szczytnie uznane za zasadne, mieli zatem podstawy sądzić że, przedmiotowy wniosek nie zostanie uwzględniony.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, iż sytuacja uczestników przemawia za zastosowaniem dobrodziejstwa nieobciążania ich kosztami postępowania, gdyż zasądzenie od nich tych kosztów kolidować będzie z poczuciem sprawiedliwości i słuszności.

Z powyższych względów na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. zmieniono zaskarżone postanowienie w wyżej wskazanym zakresie, zaś w pozostałej części apelację i zażalenie oddalono na podstawie art. 385 k.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.

Mając na uwadze wynik postępowania odwoławczego oraz wysokość poniesionych w nim kosztów o kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o art. 520 § 1 k.p.c. Mimo występującej w niniejszej sprawie sprzeczności interesów Sąd Okręgowy za właściwe uznał pozostanie przy zasadzie, że koszty postępowania każdy z uczestników poniesie w zakresie związanym ze swoim udziałem w sprawie. Rozstrzygnięcie to zbliżone jest bowiem do przewidzianej w art. 100 k.p.c. możliwości wzajemnego zniesienia kosztów pomiędzy stronami w sytuacji częściowego uwzględnienia ich żądań. Z uwagi na to, że stosowne wnioski zgłosił i wnioskodawca i uczestnicy, należało orzec o ich oddaleniu.

Dorota Ciejek Krystyna Skiepmo Agnieszka Żegarska